

Становище

на доц. д-р Миряна Янакиева, Институт за литература – БАН
за публикациите на доц. д.н. Дина Манчева,
представени на конкурса за професор по френска литература
(специалност „Литература на народите на Европа, Америка, Африка,
Азия и Австралия” – код 05.04.06.)

Доц. д.н. Дина Манчева участва в конкурса за професор по френска литература с внушителен брой публикации (50). Това са статии и студии, отпечатани в престижни български и чужди научни сборници или периодични издания. Респектиращ е и списъкът с имената на страните, в които са публикувани нейни съчинения: Франция, Холандия, Унгария, Германия, Сърбия, Люксембург, САЩ. В представената научна продукция за периода след 1991 г. са включени и някои от резултатите от съставителската и рецензентска дейност на доц. Манчева.

Първото и най-общо впечатление от тези публикации, които са плод на дългогодишен и ползотворен изследователски труд, е свързано със забележителното постоянство на отразените в тях научни интереси на авторката. Във фокуса на тези интереси стои един литературен жанр – драмата, която винаги е представлявала сериозно литературоведско предизвикателство поради комплексната си природа, изразена в съчетаването на литературни и нелитературни елементи.

Както е известно, жанровата проблематика е една от най-противоречивите и сложните в областта на литературната теория. Самата категория „жанр” е разпъната в литературното мислене между утвърждаването и отхвърлянето и този факт, сам по себе си, придава специфична стойност на избора на един литературовед да се насочи трайно към даден жанр, превръщайки го в свой основен, както теоретичен, така и аналитичен, обект.

Резултатите от устойчивото внимание на доц. Манчева към драмата са организирани в няколко главни тематични кръга, както самата авторка ги определя. Първият от тях обхваща трудовете ѝ върху символистичната драма. Въз

основа на задълбочените и приносни проучвания на този най-слабо разработен от литературознанието дял от франкофонското символистично творчество е направена и крачката към разширяване на обхвата на изследваните явления в компаративистична посока, като в сравнителен план са разгледани образци на франкофонската и славянската, в това число и българската символистична драматургия. Тази насока в научната дейност на доц. Манчева беше увенчана с обемния ѝ монографичен труд „Символистичната драма от Запад на Изток”, успешно защитен като дисертация за придобиване на научната степен „доктор на науките”. Проявените в този труд качества като способност за ясно и аргументирано определяне на обекта на изследване, строго придържане към избраната методология, изчерпателен подбор и задълбочен анализ на доказателствата на поддържаната теза се открояват и във всички останали съчинения на доц. Манчева. Най-кратката, но и точна характеристика на нейното литературоведско писане би могла да се означи с думата *самовзискателност*.

Другите тематични области в научните занимания на доц. Манчева, наред със символистичната драма, са авангардните драматургии между двете войни и театърът на абсурда. По този начин нейните трудове, взети в своята съвкупност, очертават пространна и проблемно изградена изследователска картина на театъра на модернизма с неговите основни направления и етапи.

Специално подчертаване заслужават статиите от тематичния кръг за авангарда, в които се разглежда връзката между драматургията на примитивизма, с характерните за него пародия и гротеска, и авангардните естетики от периода между двете войни. И тук, както и в заниманията си със символистичната драма, доц. Манчева се насочва към слабо проучени или непроучени досега имена (Митничаря Русо) или текстове (на Алфред Жари). Много находчива е идеята ѝ в контекста на проучванията си върху авангарда да анализира и функциите на манифестните текстове на Тристан Цара при вграждането им в театралното представление.

Умението да се откриват неизследвани или недостатъчно проблематизирани аспекти на изучаваното явление проличава и в съчиненията на доц. Дина Манчева, посветени на театъра на абсурда, по-конкретно на произведенията на Бекет, Йонеско и Адамов. Пример за това е статията ѝ върху

паравербалните елементи в театралната форма на Самюел Бекет (под № 41 в представения списък).

С приносен характер е и въвличането в обща съпоставителна конструкция заедно с театъра на абсурда на сатиричното драматургично творчество на българските автори Радичков и Стратиев. Както изтъква и авторката, двете разглеждани явления – френското и българското – се вписват в коренно различни национални и обществено-политически контексти, поради което и функциите на откритите сходни черти между тях също така съществено са различават. Типологичните паралели обаче са напълно уместни и в изследванията на доц. Манчева са изведени с присъщата ѝ наблюдателност и способност за синтез.

Вкусът ѝ като изследовател към културни и естетически явления, които макар и донякъде шаблонно, могат за краткост да се нарекат „гранични“, се проявява не само в неизчерпаемия ѝ интерес към театъра като изкуство, което стои, образно казано, на границата между литература и нелитература. Прехождането отсам и оттатък определени граници, повече или по-малко условни, и резултатът от взаимодействието между реалностите, отделени от тези граници, е обект на внимание например в статията върху Пикасо, озаглавена *La dramaturgie de Picasso et le regard surréaliste du peintre* (под № 16 в представения списък). Тук, през конкретния пример с Пикасо, е разгледан въпросът за взаимодействието между различните изкуства.

По-горе беше споменато, но заслужава още веднъж да се подчертае, че в заниманията на доц. Дина Манчева с модерната европейска драма, най-общо казано, много сериозно място е отделено и на нейните български проявления, което дава основание да се отчете научният принос на авторката не само в полето на романистиката, но и на българистиката. И може би тук е мястото да се отбележи едно свойство на нейния стил, което личи еднакво добре както в съчиненията, написани на френски език, така и в тези на български език – логиката, яснотата, точността и премереността на изказа.

Наред с безспорните си качества на учен и изследовател в областта на литературознанието, доц. Манчева е признат в България и в чужбина университетски преподавател. Освен разнообразните курсове, които чете пред студентите от специалност „Френска филология“ в СУ „Св. Климент Охридски“,

тя има и богат международен преподавателски опит, натрупан в престижни европейски университети („Париж 8”, „Париж 3 – Нова Сорбона”, Валядолид, Люксембург, Саарбрюкен и др.).

В края на настоящото становище, бих искала отново да обобщя най-отличителните черти на цялостната научна работа на доц. Дина Манчева: умение за откриване на значима, но неизследвана или слабо изследвана проблематика, избистрена концепция, ясно очертан обхват на конкретния изследователски обект, последователност в прилагането на избраната методология, богата осведоменост и яснота на изказа. Тези доказани нейни качества, заедно с дългогодишната ѝ успешна преподавателска дейност ми дават основание убедено да се обявя за избирането на доц. Дина Манчева за професор по френска литература в катедра „Романистика” на СУ „Св. Климент Охридски”.

София, 18. 05. 2012 г.

доц. д-р Миряна Янакиева

